

චූඤ්ච ධර්මය

10 - ශ්‍රේණිය

පිළිතුරු

22 රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ බෞද්ධ ඉගැන්වීම්

1. දීඝ නිකායේ වක්කවත්තී සිහනාද සූත්‍රය
2. ■ ඔබගේ අඹුදරුවන් ඇතුළු රජ පවුලේ පිරිසට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
  - රට රකින බල සෙනහට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
  - රාජ්‍ය සේවයේ නියුතු විවිධ තනතුරු දරන ක්ෂත්‍රීය පිරිසට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
  - කෘෂි කර්මාන්තය ආදී නිෂ්පාදන කටයුතුවල නිරත බ්‍රාහ්මණ ගෘහපතීන්ට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
  - කුඩා ගම්වල වැසියන්ට හා ජනපද වාසීන්ට ද ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
  - ජනතාවගේ සදාචාර සංවර්ධනයට මග පෙන්වන ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ පිරිස්වලට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
  - තිරිසනුන්ට හා පක්ෂීන්ට ධාර්මික රැකවරණය සලසන්න.
  - රටේ අධාර්මික ක්‍රියා ඇති නොවන අයුරින් කටයුතු කරන්න.
  - දිළිඳු ජනයාට ධනය දෙන්න.
  - සිල්වත්, ගුණවත්, වියත් මහණ බමුණන්ගෙන් අවවාද අනුශාසනා ලබා ගනිමින් රට පාලනය කරන්න.
3. ■ රාජාණ්ඩු ක්‍රමය
  - සමූහාණ්ඩු පාලනය හෙවත් ගණතන්ත්‍ර පාලනය

4. ■ නිතර නිතර රැස්වීම

- සමගි ව රැස් ව, සමගි ව සාකච්ඡා කොට, සමගිව විසිර යාම
- පෙර නොපැනවූ නීති, නොපැනවීම හා පනවන ලද නීති කඩ නොකොට ආරක්ෂා කිරීම
- වැඩිහිටියන්ට හා ඔවුන්ගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම
- කාන්තාවන්ට ආරක්ෂාව සැලසීම
- වජ්ජී රාජ්‍යය ඇතුළත හා පිටත පූජනීය ස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම හා කඩ නොකොට පුදසිරිත් පැවැත්වීම
- තම රාජ්‍යයට පැමිණි හා පැමිණෙන පූජනීය උතුමන්ට පහසුකම් සැලසීම

5. වජ්ජී රාජ්‍යය

6. ■ දානය යනු - පාලකයා විසින් රටේ ජනතාවගේ ආර්ථික අභිවෘද්ධිය උදා කරලීමේ අරමුණින් ප්‍රාග්ධනය සැපයීමයි. එනම් ගොවිතැන් කරන පිරිසට අදාළ භූමිය, බිත්තර වී, පොහොර, ජලය ආදිය ලබා දීමත් වෙළෙඳාමේ යෙදෙන අයට වෙළෙඳපොළ හා ප්‍රාග්ධනය ලබා දීමත්, රාජ්‍ය සේවයේ හෝ වෙනත් සේවාවන් සපයන පිරිස් සඳහා නිසි ලෙස බත් වැටුප් ලබා දීමත් දානයට ඇතුළත් වේ.
  - ප්‍රිය වචන යනු - යහපත් වචනයයි. එනම් වචනයෙන් සිදු වන වැරදි හතරෙන් තොර ව කතාබස් කිරීමයි. බොරුව, කේලම, හිස් වචන හා රළු වචනයෙන් වැළකී ප්‍රිය වචන භාවිත කිරීමයි.
  - අර්ථවර්ෂාව යනුවෙන් අදහස් කෙරෙන්නේ අනුන්ගේ යහපත හා අනුන්ගේ දියුණුව පිණිස කටයුතු කිරීමයි.
  - සමානාත්මතාව යනු - රටක ජනතාව විවිධ කුල, ජාති, ආගම්, භාෂා අනුව වර්ග වී සිටිය ද ඒ සියලු දෙනා කෙරෙහි සම සිතීන් කටයුතු කිරීමයි.

- 7. ■ ඡන්දයෙන් අගතිගාමී නොවීම යනු - තමන්ගේකම, නැදෑකම, හිතවත්කම, පාක්ෂිකත්වය ආදිය නොසලකා යුක්තිය හා සාධාරණත්වය ඉටු වන ලෙස ක්‍රියා කිරීම.
  - ද්වේශයෙන් අගතිගාමී නොවීම යනු - තමන්ගේ නොවන තමන්ට විරුද්ධ, තම පක්ෂයේ නොවන අයට අසාධාරණකම් නොකර සෑමට යුක්ති ගරුකව, සුදුසුකම් අනුව, සාරධර්ම අනුගමනය කරමින් මධ්‍යස්ථ ව නිවැරදි ව තීරණවලට එළඹීම.
  - මෝහයෙන් අගතිගාමී නොවීම යනු - මෝහයෙන් අගතිගාමී වූ පාලකයෙකුට යුක්තිය හා අයුක්තිය, හොඳ නරක තෝරා බේරා ගැනීමට නොහැකි වේ. එසේ තෝරා බේරා ගැනීමට නම් පාලකයාට තීක්ෂණ බුද්ධියක් තිබිය යුතු ය. මෝහයෙන් අගතියට නොයා සමාජය තුළ නීතිය හා සාමය නිසි ලෙස බුද්ධිමත් ව ක්‍රියාවට නැංවීම මින් අදහස් වේ.
- 8. ■ මෙන්තා
  - කරුණා
  - මුදිතා
  - උපේක්ඛා
- 9. අවපක්ෂයේ සඳට
- 10. ■ සජ්ත අපරිහානීය ධර්ම නම්
  - නිතර නිතර රැස්වීම
  - සමගි ව රැස් ව, සමගි ව සාකච්ඡා කොට, සමගිව විසිර යාම
  - පෙර නොපැනවූ නීති, නොපැනවීම හා පනවන ලද නීති කඩ නොකොට ආරක්ෂා කිරීම
  - වැඩිහිටියන්ට හා ඔවුන්ගේ අදහස්වලට ගරු කිරීම
  - කාන්තාවන්ට ආරක්ෂාව සැලසීම

■ වජ්ජී රාජ්‍යය ඇතුළත හා පිටත පූජනීය ස්ථාන ආරක්ෂා කිරීම හා කඩ නොකොට පුද්ගලිකව පැවැත්වීම

■ තම රාජ්‍යයට පැමිණි හා පැමිණෙන පූජනීය උතුමන්ට පහසුකම් සැලසීම

■ නිතර රැස්වීමත්, සමගි ව රැස්වීමත් සාමූහික පාලනයේ දී ඉතා වැදගත් වේ. එහි දී බහුතරයකගේ අදහස් පිළිබඳ ව අවධානය යොමු කළ හැකි ය. වැඩි දෙනෙකුට සවන් දිය හැකි ය. එයින් පාලකයා අත්තනෝමතික ව ක්‍රියා කරන ඒකාධිපතිවරයෙකු වීම වැළකේ. ඔහු වඩාත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී වෙයි. මහජනයාට මුහුණ පෑමට සිදු වන ප්‍රශ්න නිතර සාකච්ඡා කොට සමගි ව වැඩ කළ හැකි ය. නිතර එක්රැස් වී සාකච්ඡා කොට වැඩ කිරීම ද අගනේ ය.

■ රටක නීතිය හැම අතින් ම රට වැසියන්ගේ යහපත ඇති කරවන්නක් විය යුතු ය. සාමූහික ව සම්මත කර ගත් නීති පද්ධතිය තනි තනි ව වෙනස් නොකර කටයුතු කිරීම සමගියට මෙන් ම ප්‍රගතියට ද හේතු වෙයි. නීතිය මහජනයා සඳහා ය, මහජනයා නීතිය සඳහා නොවෙයි යන අවබෝධයෙන් රජු ක්‍රියා කළ යුතු ය.

■ කාන්තාවෝ සමාජයක ඉතා වැදගත් තැනක් ගනිති. මවුවරුන් ලෙස ඔවුහු දරුවන් බිහි කොට ඇතිදැඩි කරමින් සමාජය ගොඩනගති. ගෘහණියක් ලෙස සමාජයේ කුඩා ම ඒකකය වූ පවුලත්, ගෘහයත් රැක බලා ගනිති. ඔවුන්ට විශේෂ ආරක්ෂාවක් සැලසීම හා ඔවුන්ගේ අභිවාද්ධියට අවශ්‍ය පියවර ගැනීම ඉතා වැදගත් ය.

■ ආගම, සංස්කෘතිය හා සාරධර්ම රක්ෂණය හා පෝෂණය කිරීම සඳහා ක්‍රියා කරන්නේ සමාජයක පුජ්‍ය පක්ෂයයි. පූජනීය ස්ථාන ඊට අදාළ ආයතන වේ. පාලකයෙකු විසින් එසේ අත්‍යවශ්‍ය මෙහෙවරක යෙදෙන පූජනීය උතුමන් හා පූජනීය ස්ථාන රක්ෂණය, පෝෂණය කරමින් එම මෙහෙවරට අනුග්‍රහ දැක්විය යුතු වෙයි. එය හැම අතින් ම සමාජයක යහපැවැත්මට මහෝපකාරී වේ.

■ බුද්ධ කාලීන භාරතයේ වජ්ජී රජදරුවන් විසින් සජ්ඣ අපරිභානීය ධර්මයට අනුව තම රාජ්‍යය පාලනය ක්‍රියාත්මක කළ බව සඳහන් වේ. මෙම සජ්ඣ අපරිභානීය ධර්ම අනුගමනය කරමින් පාලනය වන රාජ්‍යය නොපිරිහෙන බවත් දිනෙන් දින දියුණුවට පත් වන බවත් බුදු දහමෙහි දැක්වේ.